

Gündem

Yarın bunları oylayacağız

Bülent SARIOĞLU / ANKARA

HSYK ve Anayasa Mahkemesi'nin yapısı değişiyor. Meslekten atılan hâkim ve askerler için dönüş yolu. Yargı "kamu yararı" gerekçesiyle karar alamayacak.

TÜRKİYE, yarın yapılacak referandumda 26 maddelik Anayasa paketiyle yargı başta olmak üzere bazı alanlardaki köklü değişiklikler için karar verecek. Paketin en somut ayaklarını Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu (HSYK) ile **Anayasa Mahkemesi'nin** yapısının değiştirilmesi, yargı organlarının "kamu yararı" gerekçesiyle karar veremeyecek olması, ordudan atılan askerler ile meslekten çıkarılan hâkim ve savcılara dönüş yolunun açılması oluşturuyor. Kişisel verilerin toplanması da ilk kez Anayasa'ya girecek. 12 Eylül döneminin dokunulmazlık zırhını kaldıran hükmün fiilen uygulanıp uygulanmayacağı tartışmalı. 7'nci Cumhurbaşkanı Kenan Evren ile hayatta olan diğer Milli Güvenlik Konseyi üyeleri Tahsin Şahinkaya ve Nejat Tümer'in "zaman aşımı, aleyhe hükmün geriye işlemeziği ve yaş itibarıyla ceza ehliyetini kaybetmeleri" gerekçeleriyle yargılanmamaları büyük olasılık.

Referandum paketinin içeriği özetle şöyle:

Madde 1: Kadınlar, çocuklar, yaşlılar, özürllüler, şehitlerin dul ve yetimleri ile gazilere yapılacak pozitif ayrımcılık, eşitlik ilkesine aykırı sayılmayacak.

Madde 2: Vatandaşların kişisel verileri yasaya uygun olarak toplanacak. Meclis'ten yeni bir yasa çıkarılacak. Vatandaş, hakkındaki verilerin silinmesini isteyebilecek.

Madde 3: Yurt dışına çıkış yasağı hâkim kararıyla konabilecek. Askerlik durumu, vergi borcu nedeniyle çıkış yasağı konulamayacak.

Madde 4: Devlet, her türlü istismara ve şiddete karşı koruyucu önlemleri almakla yükümlü olacak.

Madde 5: İşçiler, aynı iş kolunda birden fazla sendikaya üye olabilecek.

Madde 6: Memurların toplu sözleşmesinde son karar sahibi Bakanlar Kurulu değil, Kamu Görevlileri Hakem Kurulu olacak. Sözleşmenin emeklilere yansıtılması yasayla düzenlenecek.

Madde 7: Grevde iş yerinde oluşan zarardan sendika sorumlu olmayacak. Siyasi amaçlı grev, dayanışma grevi, genel grev, işi yavaşlatma ve direnişte anayasal engel olmayacak.

Madde 8: **TBMM** Başkanlığı'na bağlı Kamu Denetçiliği Kurumu kurulacak. İdareyle ilgili şikâyetler yargıya taşınmadan uzlaşmayla çözülmeye çalışılacak.

Madde 9: Partinin kapatılmasından sorumlu tutulup yasaklanan milletvekili, bağımsız olarak dönem sonuna kadar **TBMM** üyeliğine devam edebilecek.

Madde 10: **TBMM** Başkanı ilk seçiminde 2 yıl, sonra dönem sonuna kadar görev yapacak.

Madde 11: İdare mahkemeleri ve **Danıştay**, "yerindelik" denetimi yapamayacak, "kamu yararı" gerekçesiyle karar alamayacak. Yüksek Askeri Şûra kararıyla ordudan ilişiği kesilen subaylar, yargıda hak arayabilecek. Terfi işlemleri ve kadrosuzluk nedeniyle albaylıktan veya generallikten emekliye ayrılanlar geri dönemeyecek.

Madde 12: Memurların özlük hakları toplu sözleşmede düzenlenebilecek.

Madde 13: Memurlar, disiplin cezalarını yargıya götürebilecek.

Madde 14: Adalet Bakanlığı'ndaki iç denetçiler, adalet hizmetlerini ve savcılarını denetleyecek. İnceleme ve soruşturmaları adalet müfettişleri yapacak.

Madde 15: Anayasal düzene karşı suç işleyen, darbe yapan veya darbe girişiminde bulunan askerler, sivil mahkemelerde yargılanacak. Siviller, sadece savaş halinde askeri mahkemelerde yargılanabilecek.

Madde 16: **Anayasa Mahkemesi** 17 üyeden oluşacak. **TBMM**, Sayıştay ve baroların göndereceği adaylar arasından 3 üyeyi seçecek. 14 üyeyi ise Cumhurbaşkanı atayacak. Cumhurbaşkanı, 4 atamayı doğrudan yapacak. Bu isimler, üst kademe yöneticileri, avukatlar, birinci sınıf hâkim ve savcılar ile en az 5 yıl deneyimli **Anayasa Mahkemesi** raportörleri arasından olacak. Kalan 10 üyeden 3'ü Yargıtay'dan, 2'si **Danıştay**'dan, 1'i Askeri Yargıtay'dan, 1'i Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nden, 3'ü **YÖK**'ün göstereceği öğretim üyelerinden seçilecek.

Madde 17: **Anayasa Mahkemesi** üyeleri 12 yıl için seçilecek. 65 yaşını dolduran emekliye ayrılacak.

Madde 18: Olağan yargı yollarını tüketen kişiler AİHM'den önce **Anayasa Mahkemesi**'ne bireysel başvuru yapabilecek. **TBMM** Başkanı, Genelkurmay Başkanı ve kuvvet komutanları da görevleriyle ilgili suçlamalarda Yüce Divan'da yargılanacak.

Madde 19: **Anayasa Mahkemesi** 2 daire ve Genel Kurul'dan oluşacak. Anayasa maddelerinin iptaline ve partilerin kapatılmasına 17 üyeden en az 12'sinin oyuyla karar verilebilecek.

Madde 20-21: Askeri Yargıtay da dahil olmak üzere askeri hâkimler karar verirken "askerlik hizmetlerinin gereklerini"

gözetmeyecek.

Madde 22: HSYK 22 asil ve 12 yedek üyeden oluşacak, 3 daire halinde çalışacak. Adalet Bakanı Kurul'un başkanı, Adalet Bakanlığı Müsteşarı Kurul'un doğal üyesi olarak kalacak. 4 üyeyi Cumhurbaşkanı hukukçular ve avukatlar arasından atayacak. Yargıtay'dan 3 üye, Danıştay'dan 2 üye, Türkiye Adalet Akademisi'nden 1 üye seçilecek. 7 üye birinci sınıf adli yargı hâkim ve savcılarında, 3 üye birinci sınıf idari hâkim ve savcılardan olacak. Meslekten çıkarılan hâkim ve savcılar yargıya başvurabilecek.

Madde 23: Ekonomik ve Sosyal Konsey anayasal kurum olacak.

Madde 24: 12 Eylül 1980 darbesini yapanlar ile darbe döneminin karar organları ve tüm işlemleri yargıya götürülebilecek.

Madde 25-Geçici Madde 18: Anayasa Mahkemesi'nin mevcut üyeleri, 65 yaşına kadar görevlerini sürdürecekler. Bireysel başvurular 2 yıl sonra başlayacak.

Geçici Madde 19: HSYK, 30 gün içinde yeni hükümlere göre yapılandırılacak.

Madde 26: Paketin tümüyle oylanması.

İlgili Haberler

► [Bir bakışta referandum](#)

11 Eylül 2010
